

HMS-DAG BERGEN 2010

KI 1300 – 1345:
**STYRET SITT OVERORDNEDE
ANSVAR OG ENGASJEMENT
FOR
HMS,
BÆREKRAFTIG UTVIKLING OG
GOD FORRETNINGSSKIKK**

v/Arild I. Søland - IBU for Elbjørg Gui Standal

FOREDRAGET ER UTVIKLET AV OG GJENNOMFØRES AV

- Arild I. Søland
  - Siviløkonom / MBA University of Wisconsin
  - To avdelinger juss / Doktorgradskurs
  - Praksis og erfaring
  - Siste 10 år: IBU – Institutt for Bedriftsutvikling
Styreprogrammet: "Sertifisert styremedlem IBU" Consulting innen strategi og økonomi
  - Skrevet flere bøker, bl.a. "Håndbok i økonomi for styremedlemmer", sammen med Elbjørg Gui Standal, "Styreskolen", "Det formelle styret – med verdiskaping som oppdrag", styrebokheftet "Etikk", m.fl.
  - I dag: "Stand-in" for Elbjørg Gui Standal

STYRETS PLIKTER OG ANSVAR, ROLLE, OPPGAVER - foil 1

- Forankringen:
  - Lover, forskrifter, forarbeidene til de forskjellige lovene, retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse, vedtekter, juridisk litteratur (for eksempel Aarbakke's kommentarutgave til aksjeloven), erfaringer, innstillinger/holdninger/prioriteringer/verdisyn/verdisett

STYRETS PLIKTER OG ANSVAR, ROLLE, OPPGAVER - foil 2

- Lovene:
  - Plikter etter aksjeloven
    - Forvaltningsplikt; Tilsynsplikt; Handlingsplikt; Informasjonsplikt
  - Ansvar
    - Erstatnings- og strafferettslig ansvar
    - Konstitusjonelt ansvar
  - Rolle (Loven sier lite; Styreleder sentral)
    - Styret tiltar seg selv sin rolle
  - Oppgaver (Styreleders styringsverktøy: Agenda)
    - Bør sette HMS på agendaen
    - Bør utarbeide etiske retningslinjer
    - Bør utkrystallisere og prioritere verdier selskapet står for og bygger sin virksomhet på (Viktig også i strategiarbeidet)

KAN INKLUDERES I RETNINGSLINJER FOR STYREARBEID I DET ENKELTE SELSKAP (DVS. TAS INN I STYREINSTRUKS)

- HMS og etikk er sentrale temaer som hører hjemme i en styreinstruks.

STYRETS HMS-OPPGAVE

- Tilhører det konstitusjonelle ansvar
- Arbeidsmiljøloven stiller krav om tilrettelegging på generelt grunnlag og på individuelt grunnlag

HMS – FORANKRES I STYRET

- HMS er struktur + kultur. Bør forankres i styret.
- Bedriftskultur har i stor grad sitt utgangspunkt og sine røtter i styret og styrets arbeid (Det "smitter" fort til hele bedriften hvordan styrearbeidet drives)
- Mer detaljerte eksempler:
  - Sykefravær
    - Hvordan tilrettelegges miljøet på arbeidsplassen på den måten at medarbeidere føler trygghet og ivaretagelse, tilhørighet og identitet? (Daglig leder bør informere styret)
    - Hvordan følges sykefraværet opp? (Måten det skjer på)
      - Kan med fordel være styresak (Styret bør tilse hvordan virksomheten fremstår, drives og hva den representerer av verdier)
      - Forankret i personalstrategi og personalpolitikk (for eksempel Management By Objectives)

ETIKK

- Hva er etikk? (Se også neste foil)
- Etikk; Juss; Religion (3 selvstendige områder)
  - Har tradisjonelt vært orientert mot jussen i styrearbeidet
  - Flere eksempler fra praksis understreker betydningen av etikk
    - Statoil
    - Sintef Petroleumsforskning
    - Diverse rettsaker (der jussen ikke synes å strekke til hva konklusjonen angår)
      - (Se "Praktisk arbeidsbok for styremedlemmer", Kolofon)

HVA ER ETIKK?

- For å få en dyp forståelse av begrepet bør en kanskje gå veien om etiske teorier og moralfilosofi.
- Vi nøyer oss her med å forenkle det hele ned til *alminnelig høflighet, ordentlighet og det å ville velge det gode fremfor det onde.*
  - Kan relateres til hvordan rettsoppfatningen blant folk er
- Etikk handler om verdigrunnlaget, både ens eget og virksomhetens. Samtidig fremstår åpenhet, tillit, **integritet** og seriøsitet som spesielt relevant. I tillegg fremstår vilje og evne til å rydde opp hvis uheldige forhold skulle oppstå, som vesentlig. Faktiske eksempler kan hjelpe oss til å lære

VERDIER

- *Verdier som grunnsyn* for virksomheter for å nå resultater (Det kan være finansielle og økonomiske resultater, og det kan være konkrete resultater for eksempel innen lavt sykefravær, og forskjellige mål-oppnåelser innen personalpolitikk etc.)

HVORFOR FOKUSERE PÅ VERDIER

- *Sammenheng mellom verdier, hvordan vi er som mennesker og vil være som mennesker, og resultat (ikke bare finansielle resultat)*
- "Hva gjør oss annerledes?"
  - Det handler om *måten vi gjør tingene på*, som bygger på et sett med prinsipper (formål, talenter og verdier) som gir retning til hva vi gjør og hvordan vi handler

PRINSIPPER SOM GIR RETNING

- Formålet
hvorfør vi er til, *støttet av* et sett talenter og *verdier*.
- Våre talenter
hva vi sammen er virkelig gode til, og gir vår utvikling en retning.
- *Verdiene*
er retningsgivende for hvordan vi arbeider og forholder oss til andre og hverandre.
Behandling og beslutning vedrørende verdier selskapet vil bygge på, bør være styresak

EKSEMPEL PÅ VERDIER

- Hydro: Mot, respekt, samarbeid, målrettethet, fremsyn
- Orkla: Langsiktighet, engasjement, grundighet.
- Aker: Kombinasjonen solid industriell plattform, mennesker med evne og vilje til å løse utfordringer, og finansiell styrke, gjør det mulig for Aker å arbeide langsiktig og målrettet i utviklingen av industri. (Se siste foil)
- Avinor: Åpen, ansvarlig, handlekraftig, sikker og punktlig, verdiskapende tjenester
- Hvilke verdier bør så din virksomhet bygge på?

EKSEMPEL VISJON OG VERDIER; HMS OG ETIKK

- Visjon og verdier
  - HMS-fokuset i den totale sammenhengen
    - Eksempel fra Aker (nettsiden)
  - Ethiske retningslinjer
    - For eksempel Statoil
  - Verdier; Orkla

EKSEMPEL – AKERS VERDIER

EKSEMPEL PÅ FOKUS PÅ HMS

- **Helse, miljø og sikkerhet**

Vi bryr oss og tar personlig ansvar for HMS

Leverer resultater

Vi leverer hver gang, og jobber hardt for å overgå forventningene

Kundefokusert

Kunders tillit er grunnlaget for vår virksomhet

Utvikler mennesker og team

Våre store prestasjoner er resultater av god samhandling

Tett på og handlekraftig

Vi vet hva vi driver med og får jobben gjort

Åpen og direkte

Vi verdsetter ærlig og proaktiv kommunikasjon

EKSEMPEL – ORKLA – VERDIER

- Orkla et fremtredende eksempel på en bedrift som har vært spesielt orientert mot sitt verdigrunnlag gjennom mange år.
- Gjennom de siste 20 årene er samtidig Orkla en av de bedriftene i den vestlige verden som har gitt mest avkastning tilbake til sine aksjonærer.

EKSEMPEL – SKANSKA – ETIKK

- Den svenske bedriften Skanska har etikk som et hovedpunkt i sin strategi for å nå operative og finansielle mål.
- Skanska uttrykker direkte at de har som strategi å være bransjeledende når det gjelder etikk.
(Kilde: ”Praktisk arbeidsbok for styremedlemmer”, Kolofon Forlag AS)

GODT STYREARBEID INKLUDERER FOKUS PÅ HMS, BÆREKRAFTIG UTVIKLING OG ETIKK:

- Lovgivningen er styrearbeidets grunnplattform
- Den enkeltes verdigrunnlag og oppfatninger om rett og galt.
- Vilje og evne til å sette mål *og følge opp*, også innen HMS, bærekraftig utvikling og etikk
- Angi retning og påse rett kurs, evt. korrigere
- Evne og vilje til kommunikasjon
- Rollebevisst gruppe med egnet kompetanse
- God styreledelse (herunder en dyktig styreleder)
  - Styreleder med god kompetanse i godt styrearbeid
  - Styremedlemmer som vet hva styrelederrollen går ut på
  - Styrelederrollen går bl.a. ut på å påse at aktuelle saker settes på agendaen
  - Det handler således om å sette HMS, bærekraftig utvikling og god forretningsskikk på agendaen, og kan gjerne også diskuteres i relasjon til styrets rolle. Hver virksomhet og det enkelte styret, bør da uttrykke hva de forstår med begrepene og hvordan styret og virksomheten skal forholde seg til de

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!

- www.ibu.no